

HIRVENSALON HEITON HISTORIA

Hirvensalon Heiton historia on monella tapaa tyypillinen Työväen Urheiluliiton jäsen seuralle. Seura joutui 1930-luvulla kokemaan monien muiden kaltaistensa lailla lapualaisvuosien vainon. Seura jopa lakkautettiin oikeuden päätöksellä 1931. Sotien jälkeinen Heitto nousi koko Työväen urheiluliikkeen lailla uuteen kukoistukseen.

Jo vuonna 1906 perustettiin Hirvensaloon oma työväenyhdistys, Sorto, Hirvensalon työväen toiminta- ja vaikutuskanavaksi. Vuonna 1907 työväenyhdistykselle rakennettiin Syvälahteen oma talo ns. Sorron talo, joka toimi työväestön järjestötoiminnan keskuksena. Työväenyhdistys Sorron toimintaan kuului myös urheilu ja liikunta ja Sorron yhteydessä toimikin urheiluseura, Sorron Veikot. Veikkoja voidaan hyvällä syyllä pitää Hirvensalon Heiton edeltäjänä.

Veikkojen toiminnasta on olemassa vain vähän tietoa. Seuran lajivalikoimaan kuului seuran oman ilmoituksen mukaan miesten ja naisten voimistelu, hiihto, rata- ja kenttäurheilu, paini ja uinti. Seurassa oli 40 jäsentä, joista 20 miehiä, 10 naisia ja 10 poikia.

Kansalaissodan jälkeen Suomen työväenliike jakautui kahtia ja toiminnan jatkaminen oli muutenkin käynyt hankalaksi. Sorron toiminta oli viranomais määräyksellä kielletty jo vuonna 1924. Maaliskuussa 1926 Sorto haastettiin kuuden muun maarialaisen työväenyhdistyksen kanssa käräjillä. Sorron lakkauttamista koskeva oikeudenkäynti Maarian ym. pitäjiin varsinaisilla käräjillä pidettiin 19.4.1926.

HEITON PERUSTAMINEN

Työväenyhdistyksen toiminnan vaikeutumisella oli ilmeinen vaikutuksensa Heiton perustamiseen. Ajatus työväenurheiluseuran perustamisesta oli Hirvensalossa kytenyt jo jonkin aikaa. Asian tiimoilta pidettiin kaksi kokousta asian eteenpäinviemiseksi. Lopulta uuden seuran perustamiskokous pidettiin helmikuussa 1926, Pikisaassa Johansonin huvilalla. Kokoukseen oli saapunut runsaasti asiasta kiinnostuneita.

Aksel Silanderin ehdotuksesta perustetun seuran nimeksi hyväksyttiin Hirvensalon Heitto. TUL:in jäsen seuraksi Heitto hyväksyttiin 10.1.1927.

Urheilutoiminta piti alkuvuosina sisällään voimisteluharjoituksia sekä miehille että naisille. Yleisurheilua harrastettiin kentän puuttuessa niityillä ja teillä. Hirvensalon mäki maastot sopivat erityisen hyvin hiihdon harrastukseen. Myös nyrkkeilyn harrastajia löytyi Heitosta.

Toimitilan puuttuminen oli ensimmäisinä vuosina vaikeuttanut seuran toimintaa. Toimitilakysymyksessä tapahtui merkittävä paraneminen, kun kuljetustyöväen ammattiosasto nro 20 sai Hirvensalon työväentalon hallintaansa keväällä 1928. Heitto sai tuolloin oikeuden käyttää vapaasti taloa omiin toimintoihinsa.

Heiton toiminta piti alkuvuosina sisällään muutakin kuin urheilua. Varojen keräämiseksi järjestettiin säännöllisesti tansseja ja iltamia. Vuonna 1927 iltamia järjestettiin yhteensä 13 kertaa, kaikki tammi-toukokuun aikana.

Vuonna 1930 Heiton toiminta vaikeutui. Alkuvuodesta Sorron taloa voitiin vielä käyttää ja toukokuuhun mennessä Heitto olikin järjestänyt kuusi tilaisuutta talolla. Viimeinen tilaisuus pidettiin 23.5. Kuljetustyöväen ammattiosaston lakkauttaminen vei mahdollisuuden talon käyttöön. Tämä vaikeutti huomattavasti seuran toimintaa.

HEITTO LAKKAUTETAAN

1930-luvun alussa alkanut työväenjärjestöjen lakkautusaalto levisi pian urheiluseuroihin. Lakkautuslistalle joutui myös Hirven-

salon Heitto. Maaliskuussa 1931 maaherra lähetti Maarian nimismiehelle Heiton toimintaa valaisevia asiakirjoja ja pyysi kommunistiseksi tulkitsemansa Hirvensalon voimistelu- ja urheiluseura Heiton toiminnan tutkimista ja rikollisiksi havaittujen seurojen lakkauttamista. Saman pyynnön maaherra esitti myös Maarian Kilpa-Veikot -seuraa koskien. Maaherra tutki asiaa ja päätyi johtopäätökseen, jonka mukaan Heitto kuului niihin yhdistyksiin, jotka olivat ryhmittyneet Työläisurheilun yhtenäisyyskomitean, TYK, ympärille ja sellaisena toimi rikollisen Suomen Kommunistisen puolueen voimassaolevan yhteiskuntajärjestyksen vastaisten tarkoituksien edistämiseksi. Tämän syytöksen nojalla maaherra kielsi Heiton toiminnan jatkamisen toistaiseksi.

VOIMISTELU- JA URHEILUSEURA ENNÄTYS

Heiton lakkauttamisen jälkeen Hirvensalon urheiluväki jäi ilman omaa seuraa. Tilanteeseen ei kuitenkaan aiottu alistua. Valmistelut uuden seuran perustamiseksi käynnistettiin ja kesäkuun 26. päivänä 1933 pidettiin Hirvensalossa Karin huvilassa Voimistelu- ja urheiluseura Ennätyksen perustava kokous. Perustajajäsenet olivat pitkälti samoja, jotka olivat vaikuttaneet jo aiemmin Heitossa.

Myös toiminta oli pitkälti samanlaista kuin lakkautetussa Heitossa. Sorron talo oli kevääseen 1934 saakka OY Hesalan omistuksessa (Hesalan talo) ja seuralla oli mahdollisuus käyttää taloa. Helmi-huhtikuussa Ennätyksjärjesti Hesalan talossa yhteensä yhdeksän iltamatilaisuutta. Toukokuussa 1934 talo siirtyi Hirvensalon nuorisoseuran omistukseen. Yhteistoimintaa porvarillisen nuorisoseuran ja työväenjärjestöjen kanssa ei 1930-luvulla voitu kuvitellaakaan ja Ennätyksen iltamien pito talolla loppui.

Talon ovien sulkeutuminen Ennätykseltä koitui seuran kohtaloksi. Kun omaa toimipaikkaa ei ollut seura pikkuhiljaa kuihtui ja Hirvensalon urheilunharrastajat etsivät harrastukselleen toimipaikat muualta.

Ajatus omasta urheiluseurasta eli kuitenkin voimakkaana. Maaliskuun 19. päivänä 1939 pidettiin Ennätyksen uudelleenperustamiskokous. Yritys Hirvensalon työläisurheilutoiminnan uudelleen käynnistämiseksi ei kuitenkaan onnistunut. Suomi ajautui talvisotaan, sen jälkeen yli kolme vuotta kestäväan jatkosotaan. Aikaa urheilun harrastamiselle ei ollut.

HEITTO PERUSTETAAN UUELLEEN

Sotien jälkeen ilmapiiri Suomessa muuttui merkittäväällä tavalla. Lapualaisvuosina kielletyt vasemmistojärjestöt saivat oikeudet julkiseen toimintaan. SKDL:n perustaminen toi Suomeen kaksi voimasuhteiltaan lähes tasavertaista työväenliikkeen suuntaa. Tällä oli vaikutuksensa myös TUL:n toimintaan. Tällaisessa urheilupoliittisessa tilanteessa Hirvensalon Heiton toiminnan käynnistäminen uudelleen tuli ajankohtaiseksi.

Heiton uudelleenperustamiskokous kutsuttiin koolle Hirvensalon nuorisoseuran talolle 20. päiväksi joulukuuta 1944. Kokoukseen saapui 19 henkilöä, jotka päättivät perustaa Voimistelu- ja urheiluseura Heiton ja liittyä Työväen Urheiluliittoon, TUL:n Varsinais-Suomen piiriin kautta. Uudelleen perustetun seuran sihteeriksi valittiin Akseli Kanto ja puheenjohtajaksi Yrjö Laine, joka toimi Heiton puheenjohtajana muutaman vuoden keskeytystä lukuunottamatta aina vuoteen 1975.

Heiton toiminta lähti vauhdilla käyntiin. Reilun kuukauden kuluttua perustavasta kokouksesta pidettiin seuran vuosikokous Hirvensalon nuorisoseuran talolla ja tuossa kokouksessa oli paikalla jo 52 jäsentä.

Heitto otti uudelleenperustamisensa jälkeen tehtäväkseen Hirvensalon urheilu- ja liikuntamahdollisuuksien parantamisen, tärkeimpänä tavoitteena oli urheilukentän saaminen Hirvensaloon. Kaupunginhallitusta lähestyttiin kenttäasiassa useilla kirjelmillä. Seuran edustajat kävivät myös selostamassa kunnanvaltuustolle asiaa. Urheilukentän lisäksi uimarannan ja luistinradan saamista luotoon kiirehdiittiin. Myös Ylikylän mäen saamista "suksimäeksi" esitettiin kaupungin urheilulautakunnalle. Heiton vaatimukset kaikuivat kuitenkin pääsääntöisesti kuuroille lorville. Urheilukenttä säilyi toteutumattomana haaveena.

Seuran organisaatio saatiin nopeasti kuntoon. Huvitoimikunta, naisjaosto ja urheilujaosto aloittivat toimintansa heti seuran uudelleenperustamisen jälkeen. Joulukuussa 1945 perustettiin nyrkkeilyjaosto ja jalkapallojaosto. Jalkapalloilijoiden tavoitteet

na oli osallistuminen seuraavan kevään piirisarjaan. Vuoden 1946 vuosikokouksessa perustettiin seuralle valistusjaosto, nuorisajaosto, ravintolatoimikunta ja laulukuo. Hirvensalon näytelmäkerhon toimintaa päätettiin tukea 1000 markan lahjoituksella.

Toimintaan tarvittavaa rahaa hankittiin arpajaisilla, keräyksillä, myymällä TUL:n liittojuhlapostikortteja jne. Kesäksi 1946 vuokrattiin kioski lauttarannasta jalkapallokentän vierestä. Ensimmäiset omat urheiluvälineet hankittiin kevään 1945 aikana. Kolme keihästä, kaksi kiekkoa, kaksi kuulaa ja jalkapallo tulivat hyvään tarpeeseen.

SORRON TALO TYÖVÄENYHDISTYKSELLE

Kun Sorron talo palautettiin nuorisoseuralta työväenyhdistyksen (SKDL:n Hirvensalon yhdistys) hallintaan paranivat Heiton toimintaedellytykset. Heitolla oli oma toimistohuone talon yläkerrassa ja taloa voitiin muutenkin paremmin ja vapaammin käyttää seuran toimintoihin.

Yleisurheilu ja hiihto olivat tärkeimmät lajit uudelleenperustetussa Heitossa. Hirvensalon mäki- ja vaihtelevat maastot loivat hyvät puitteet hiihtokilpailujen järjestämiseen. Keväällä kilpailtiin maastajuoksun merkeissä. Kesäjuhlat olivat toiminnan kohokohta. Juhlien yhteydessä järjestettiin piirikunnalliset pyöräilykilpailut, Hirvensalon ympäriajo, ja kesäjuhlien ohjelmaan kuuluvat myös yleisurheilukilpailut. Yleisurheilukilpailut käytiin kolmiotteluna (pituus, kuula, 100 m) ja välillä sarjakilpailuna. Ohjelmaan kuului myös vähemmän vakavaa kilpailua. Kananmunaa kannettiin lusikassa ja pussijuoksussa miteltiin paremmuudessa. Huhtikuussa 1946 Heitto järjesti TUL:n Varsinais-Suomen piirin sisähyppykilpailut. Tapahtumapaikkana oli tuolloin nuorisoseuran omistuksessa ollut Sorron talo.

Koko 1940-luvun loppu oli Heitossa hiljaista eteenpäinmenon kautta. Jäsenmäärässä tapahtui selvää kasvua 1950-luvulle tultaessa. Kun 1949 seuran jäsenmäärä oli 130, nousi se vuonna 1950 210:een.

Hiihtoharrastus oli aktiivista koko 1940-luvun ja 50-luvun. Helmikuussa 1947 kilpailtiin ensimmäistä kertaa Hirvensalon Heiton ja Hirvensalon nuorisoseuran järjestämässä Hirvensalon hiihdoissa. Tästä alkoi perinne, joka elää tänäkin päivänä.

Jalkapallo kuului lajivalikoimaan heti alusta lähtien. Marraskuun 19. päivänä 1945 pidetyssä kokouksessa päätettiin tilata piiriltä jalkapallotarvikkeet 15 pelaajalle, "sillä seura ottaa osaa piirisarja ensi keväänä". TUL:n sarjoissa Heitolla oli mukana joukkueita aina 1940-luvun puolivälistä lähtien. Lisäksi 40- ja 50-luvuilla pelattiin usein ystävyysotteluita mm. erilaisia laivajoukkueita vastaan. Vastustajat eivät aina olleet vain suomalaisia. Kansainvälistä väriäkin nähtiin.

Palloilijoiden harjoituskentäksi kaudella 1948 hyväksyttiin maanviljelijä Valanteen ehdottama maa-alue Latokarin ja lautan väliltä.

SORRON TALO PALAA

Marraskuussa 1951 tapahtui työväenjärjestöjä ja koko Hirvensaloo järkyttänyt tapahtuma. Maanantain vastaisena yönä marraskuun 26. päivänä 1951 havaittiin tulen päässeeseen valloilleen Hirvensalon työväentalossa. Paikalle hälytettiin Turun vakainnen palokunta ja Turun VPK. Palokuntien ponnistuksista huolimatta rakennus ehti tuhoutua katsomo- ja näyttämöosiltaan käyttökelvottomaksi.

Palo vaikeutti työväenjärjestöjen toimintaa Hirvensalossa. Myös Heiton toimintamahdollisuudet huononivat palon myötä. Vuonna 1950 nousi ensimmäistä kertaa esille ajatus oman tanssilavan rakentamisesta. Syyskesällä 1951 lavan rakennustöissä päästiin alkuun. Peurakallion lava rakennettiin talkoilla.

Heiton aktiivisuus Hirvensalon liikuntamahdollisuuksien parantamiseksi jatkui 1950-luvulla. Kaupunginvaltuustoa pommitettiin kirjelmillä luistinradan saamisesta Hirvensaloon, urheilukentästä, palloilukentästä jne. Vuonna 1958 suoritettiin Heiton toimes-

ta Hirvensalossa nimenkeräys uimarantaa ja urheilukenttää varten. Myös ajatus oman urheilutalon rakentamisesta tuli 1958 ensimmäistä kertaa esille. Heitosta valittiin kolmehenkinen toimikunta suunnittelemaan urheilutalon rakentamista SKDL:n tontille Syvälahteen.

JATKUVAA KASVUN AIKAA

1960-luvun alussa alettiin Hirvensalossa suunnitella uuden järjestöjen käyttöön tarkoitetun toimitilan rakentamista. Yhdistykselle siirtyi Hirvensalon SKDL:n yhdistyksen aiemmin varaama tontti, jolla nykyinen urheilutalo seisoo. Vuodet 1963 ja 1964 olivat vilkasta rakentamisaikaa. Talo rakennettiin uhrauksia säästämättä talkoilla. Talo valmistui loppuvuodesta 1965.

1960-luku oli urheilullisessa mielessä Heiton kulta-aikaa. Yleisurheilijoiden menestys oli mainiota. Myös hiihdossa Heitto kuului koko 1960-luvun piirin parhaimmiston. Jalkapallossa toiminnan nousu alkoi 1960-luvulla. Suunnistusjaosto perustettiin 1966. Heti perustamisensa jälkeen siitä tuli yksi seuran aktiivisimmista jaostoista. Heittoon alkoi liittyä myös urheilijoita Hirvensalon ulkopuolelta, eikä se enää ollut samanlainen puhtaasti hirvensalolainen seura kuin mitä se oli ollut aiemmin. Toiminnan määrän ja laadun nousun mahdollisti Peurakallion tanssilavan hyvä tuotto ja ennen kaikkea innokkaat ja peräänantamattomat vetäjät eri lajeissa.

SUUNNISTUS JA JALKAPALLO PÄÄLAJEIKSI

Kilpailu urheilukentillä koveni 1970-luvulle tultaessa. Urheilutoiminnan ammattimaistuminen näkyi mm. siinä, ettei pienillä seuroilla ollut enää mahdollisuuksia pitää lahjakkaimpia urheilijoitaan omissa riveissään. Suuremmat ja rikkaammat seurat houkuttelivat urheilijoita omiin riveihinsä. Myös Heitto sai kärsiä tästä ilmiöstä 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa. Peurakallion tanssilavan kävijämäärien romahtaminen 1970-luvun alussa toi myös omat ongelmansa Heiton toiminnalle.

Yleisurheilu ja hiihto jäivät edustusurheilumielessä lähes tyystin pois Heiton lajivalikoimasta. Seuran tulevaisuuden kannalta pelastajiksi nousivatkin 1970-luvulla jalkapallo ja suunnistus. Suunnistuksen kautta Heittoon liittyi runsaasti aivan uusia jäseniä. Toiminta oli koko 1970-luvun aktiivista ja näkyvää.

Jalkapallo veti puoleensa melkoiset harrastajajoukot. Junioripuolella toiminta oli hyvin hoidettua ja aktiivista. Juniorijoukkueita oli Heitolla lähes kaikissa ikäryhmissä. Miesten edustusjoukkueen menestys oli aika ajoin, resurssit huomioiden, suorastaan mahtavaa. Juhlavuonna 1976 tapahtunut nousu II divisioonaan oli jalkapalloilijoiden ensimmäinen kohokohta. Taival II divisioonassa kesti koko 1970-luvun lopun ja lähes koko 1980-luvun. Parhaimmillaan Heitto kuului lohkonsa kärkijoukkueisiin, eikä nousu I divisioonaan ollut välillä kaukana.

Heiton puheenjohtaja vaihtui vuonna 1975 Yrjö Laineen jättäytyessä syrjään puheenjohtajan tehtävästä. Uuden puheenjohtajan löytäminen ei ollut helppoa. Ongelmia Heitolle tuotti tässä vaiheessa etupäässä talous. Peurakallio oli menettänyt täysin suosionsa ja tuotti välillä jopa tappiota. Tanssien pito Peurakalliolla lopetettiinkin 1978 kokonaan. 1979 Heitto koki kovan menetyksen seuran puheenjohtajan Bruno Heleniuksen menehdyttyä äkilliseen sairaskohtaukseen.

TASAISEN KASVUN AIKAA

1980-luku oli Heitolle tasaisen kasvun vuosikymmen. Seuran jäsenmäärä oli jatkuvassa kasvussa. Seuran taloutta hoidettiin hyvin. Toimintamahdollisuudet huonoinakin aikoina pystyttiin turvaamaan. Johtokuntatyö oli pitkäjänteistä. Seuran aktiivit jaksoivat vuodesta toiseen tehdä työtä seuran eteen. Välillä koettiin ilon ja juhlan hetkiä. 1986 vietettiin seuran 60. juhluvuotta. Tasavuosikymmeniä juhlittiin Hirvensalon urheilutalolla. Juhlissa sai kantaesityksensä Matti Rag Paanasen säveltämä Heiton marssi.

Uusia urheilumuotoja on Heiton ohjelmistoon otettu aina kun innokkaita vetäjiä on lajeille löytynyt. Voimailujaosto perustettiin Heittoon 1970-luvulla. Pöytätennis, lentopallo ja sulkapallo ovat myös olleet Heiton ohjelmassa. Sulkapallo on tällä hetkellä Heiton uusin laji, joka lyhyessä ajassa on kerännyt ympärilleen mukavan määrän aktiivipelaajia. Lentopalloa on Heitossa

pelattu lähinnä kuntoilumielessä. Kunnollisen urheilusalin puuttuminen Hirvensalosta on estänyt tämän lajin laajemman leviämisen.

Heitossa on onnistuttu vastaamaan ajan muuttuneisiin vaatimuksiin. Ohjatun kuntoliikunnan osuus on 1990-luvulla jatkuvasti kasvanut. Naisjaoston toiminta on on 1980-luvun lomilta lähtien elänyt jatkuvaa nousukautta. Naisten jumpparyhmä, circuit training, aikuinen-lapsi -ryhmä, steppi, maratonjumppa ja satujumppa ovat kuuluneet naisjaoston ohjelmaan. Myös eläkeläisille järjestetään omaa toimintaa. Lapsille tarkoitettun urheilukoulun kautta seuran riveihin saadaan uusia innokkaita liikunnansyitä, jotka pääsevät tutustumaan eri urheilumuotoihin ja toivottavasti löytävät jatkossa itselleen parhaiten sopivan liikuntamuodon.

Lyhennetty Urpo Matilaisen historiikista

"Kyläseura etsii paikkaansa - Hirvensalon Heitto ry:n historia 1926-1996".